

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 807/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosza Mészarosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], a [REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Igorom Gažíkom, Bojnická cesta 7, Prievidza, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 852/2014 a jeho uznesením z 20. mája 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, spolu len „sťažovatelia“, v citáciách aj „navrhovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Igorom Gažikom, Bojnická cesta 7, Prievidza, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 852/2014 a jeho uznesením z 20. mája 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi konania vedeného Okresným súdom Prievidza (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 84/2012 v procesnom postavení navrhovateľov, v ktorom sa návrhom smerujúcim proti odporcom v 1. až 8. rade domáhali určenia, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v samotnom návrhu patria do dedičstva po nebohej [REDAKOVANÉ]. Svoj návrh odôvodňovali tým, že v dedičskom konaní po nebohej bola medzi dedičmi uzavretá dedičská dohoda, na základe ktorej mal právny predchodca navrhovateľov, ich otec [REDAKOVANÉ], zdediť nehnuteľnosti bližšie špecifikované v samotnom návrhu v podiele 6/7 a odporca v 2. rade v podiele 1/7. Sťažovatelia v návrhu tvrdili, že odporkyňa v 1. rade sa v rozpore s obsahom dedičskej dohody stala podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností bližšie špecifikovaných v návrhu, pričom zmenu vlastníckeho stavu sa im nepodarilo dosiahnuť ani prostredníctvom návrhu na opravu dedičského rozhodnutia. Naliehavý právny záujem na určení, že označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohej, sťažovatelia odôvodnili tým, že reálny vlastnícky stav nezodpovedá nimi tvrdenému stavu.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 84/2012 z 31. júla 2014 (ďalej len „rozsudok z 31. júla 2014“) určil, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v návrhu patria do dedičstva po nebohej, a zároveň uložil odporkyni v 1. rade nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume 99,50 € z titulu zaplateného súdneho poplatku. Na základe sťažovateľmi podaného odvolania krajský súd napadnutým uznesením rozsudok okresného súdu z 31. júla 2014 vo výrokoch týkajúcich sa náhrady trov konania zmenil tak, že odporkyňu v 1. rade zaviazal povinnosťou zaplatiť sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia v sume 576,10 € a náhradu iných trov konania v sume 99,50 € z titulu zaplateného súdneho poplatku a sťažovateľom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Sťažovatelia v sťažnosti predovšetkým uvádzajú, že *«Súd stanovil pri určovaní výšky tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a/ Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb odmenu na úrovni 1/13 výpočtového základu. ... zákonná úprava... počnúc od 01. 07. 2007 stanovila súdny poplatok za predmetný návrh pevnou sumou podľa písmena b) danej položky sadzobníka. Konanie o určenie vlastníckeho práva k hnutelnej, prípadne nehnuteľnej veci bolo preto z hľadiska určenia výšky súdneho poplatku z návrhu sporom s jednotnou výškou súdneho poplatku bez ohľadu na hodnotu predmetu, ku ktorému sa má určiť vlastnícke právo, pričom takýto súdny poplatok vo výške 99,50 € bol aj zaplatený. Podľa názoru krajského súdu je preto potrebné z hľadiska určenia výšky tarifnej odmeny advokáta za poskytovanie právnych služieb v tomto prípade aplikovať rovnaký princíp a pri stanovení základu tarifnej odmeny vychádzať zo sadzby stanovenej pre spory s neoceniteľnou hodnotou veci, teda podľa spomínaného § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z., v zmysle ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je 1/13 výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. V ďalšom poukázal, že v prípade, že by bola hodnota veci 20 920 €, museli by na súdnom poplatku zaplatiť sumu 1.255,20 € ako zodpovedajúcu percentám z uvádzanej hodnoty pozemkov (podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov - prílohy zákona č. 71/1992 Zb.) S uvedeným názorom na výšku tarifnej hodnoty jedného úkonu a s poukazom na porovnanie zákona o súdnych poplatkoch nemožno súhlasiť už vzhľadom na samotnú dikciu zákona. V zákone*

o súdnych poplatkoch je pod položkou 1 uvedená: „Z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba b) ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi je sadzba 99,50 €.“

V poznámke k položke č. 1: „Z návrhu za začatie konania o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, a z návrhu na vypratanie nehnuteľnosti, bytu a nebytových priestorov alebo na vydanie veci sa poplatok vyberie podľa písmena b) tejto položky. Ak je predmetom konania viacej hnutelých vecí alebo nehnuteľných vecí, poplatok sa vyberie iba za jednu z nich.“ Na rozdiel od uvedeného vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a to v § 10 citovanej vyhlášky podľa ods. 1: „Ak nie je ustanovené inak, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tarifnej odmeny je určená z hodnoty veci a príslušnou tarifnou odmenou.“ Podľa ods. 2 „Ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.“ Z uvedeného vyplýva, že jednak je zásadný rozdiel medzi konštrukciou, stavbou a tarifami v zmysle zákona o súdnych poplatkoch a advokátskou tarifou a jednak v zákone o súdnych poplatkoch je vyslovene uvedená sadzba, ktorá sa týka spoplatňovania návrhov na začatie konania v súvislosti s určením vlastníckeho práva. V advokátskej tarife je uvedená skutočnosť uvedená len všeobecne, kde sa v ods. 2 uvádza, že sa vychádza z hodnoty záväzku a hodnoty veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor, alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. To znamená, že v zmysle uvedeného správne mala byť výška tarifnej odmeny určená podľa § 10 ods. 1. Tak to je to vlastne aj zhrnuté v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 119/2012, na ktorý sme sa v predchádzajúcom konaní odvolávali. Súd sa s touto skutočnosťou nevysporiadal. Čo sa týka iných námietok proti vyčísleniu trov konania (2 úkony neboli uznané ako účelné), nie je to dôvodom ústavnej sťažnosti, lebo ústavný súd nie je súdom odvolacím.».

Sťažovatelia zdôrazňujú, že s nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012 sa krajský súd vôbec nevysporiadal, a to aj napriek tomu, že na jeho

závery poukazovali v odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 31. júna 2014. Napadnuté uznesenie krajského súdu preto považujú za nepreskúmateľné.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľov na majetok a jeho ochranu podľa čl. 20, právo na spravodlivé konanie podľa článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivý proces podľa článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konaním Krajského súdu v Trenčíne vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Co/852/2014 a jeho uznesením zo dňa 20. 05. 2015 bolo porušené.

Zrušuje uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5 Co/852/2014 zo dňa 20. 05. 2015.

Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania a právneho zastúpenia na účet advokáta JUDr. Igora Gažika vo výške 355,73 EUR v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažnosť bola pôvodne pridelená sudcovi ústavného súdu Ľubomírovi Dobříkovi ako sudcovi spravodajcovi a po prerozdelení vecí 14. septembra 2016 bola pridelená sudcovi Ladislavovi Oroszovi ako sudcovi spravodajcovi.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1

dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, pričom podstata ich argumentácie je založená na tvrdení, že krajský súd pochybil, keď pri určovaní výšky náhrady trov konania nevychádzal zo „skutočnej hodnoty nehnuteľností“, ktoré boli predmetom sporu o určenie, že nehnuteľnosti bližšie označené v návrhu patria do dedičstva po nebohej. Podľa názoru sťažovateľov mal krajský súd aplikovať pri určovaní tarifnej odmeny § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) tak, ako to je uvedené aj v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012, na ktorý sťažovatelia v napadnutom konaní pred krajským súdom aj poukázali. Sťažovatelia krajskému súdu vytykajú, že sa s argumentáciou obsiahnutou v označenom náleze ústavného súdu nezaoberal, a preto považujú napadnuté uznesenie za nepreskúmateľné.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek obvinenia proti nemu.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti posúdil opodstatnenosť námietok sťažovateľov smerujúcich proti napadnutému uzneseniu krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, t. j. preskúmal, či napadnuté uznesenie krajského súdu je

udržateľné z hľadiska princípov spravodlivého súdneho konania (procesu), teda z hľadiska potenciálneho porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy všeobecným súdom, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

K podstatnej argumentácii sťažovateľov krajský súd v napadnutom uznesení uviedol:
«... *odvolací súd pristúpil k stanoveniu výšky tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách*

advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len vyhláška č. 655/2004 Z. z.), t. j. na úrovni jednej trinástiny výpočtového základu. V danej súvislosti poukazuje odvolací súd na skutočnosť, že pri vyrubení súdneho poplatku za návrh v spore o určenie vlastníckeho práva k veci, čo možno obdobne aplikovať aj na konania o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi, zákonná úprava pôvodne upustila od jeho určenia podľa položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov percentuálnou sadzbou zo základu, ktorým bola hodnota danej veci, a počnúc od 01. 07. 2007 stanovila súdny poplatok za predmetný návrh pevnou sumou podľa písmena b) danej položky sadzobníka (viď spoločná poznámka č. 1 k položke 1 sadzobníka súdnych poplatkov v znení pred a po novele zákona o súdnych poplatkoch č. 273/2007 Z. z.). Konanie o určenie vlastníckeho práva k hnutelnej, prípadne nehnuteľnej veci (obdobne aj konanie o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi) bolo preto z hľadiska určenia výšky súdneho poplatku z návrhu sporom s jednotnou výškou súdneho poplatku bez ohľadu na hodnotu predmetu, ku ktorému sa má určiť vlastnícke právo, pričom takýto súdny poplatok v jednotnej výške 99,50 Eur zaplatili aj navrhovatelia 1/ a 2/ v preskúmvanej veci, ktorí si poplatkovú povinnosť za podanie návrhu na začatie konania splnili už v štádiu iniciácie konania formou kolkových známok (č. 1. 1), na základe čoho tak súd prvého stupňa vychádzal z predpokladu zaplateného súdneho poplatku. Podľa názoru odvolacieho súdu je preto potrebné aj z hľadiska určenia výšky tarifnej odmeny advokáta za poskytovanie právnych služieb v tomto prípade aplikovať rovnaký princíp a pri stanovení základu tarifnej odmeny vychádzať zo sadzby stanovenej pre spory s neoceniteľnou hodnotou veci, teda podľa spomínaného ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z., v zmysle ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Ak by totiž navrhovatelia 1/ a 2/ skutočne žiadali priznať náhradu trov právneho zastúpenia z nimi uvádzaného základu vo výške 20.920,- Eur ako „hodnoty veci“, ktorú naviac nemožno na procesné účely rozhodnutia o náhrade trov konania považovať za dostatočne podloženú a hodnoverne preukázanú, museli by namiesto sumy 99,50 Eur zaplatiť na poplatkovej povinnosti sumu 1.255,20 Eur, zodpovedajúcu šiestim percentám z uvádzanej hodnoty dotknutých pozemkov (podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych

poplatkov – prílohy zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov).

Výpočet trov právneho zastúpenia, pozostávajúcich z odmeny advokáta a náhrad jeho hotových výdavkov, sa spravuje vyhláškou č. 655/2004 Z. z., platnou a účinnou v čase realizácie jednotlivých úkonov, ktorá otázku možnosti určenia hodnoty sporu v prípade konania o určenie vlastníckeho práva k veci (obdobne o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva) osobitne neriešila, pričom zmenu v tomto smere priniesla novela predmetnej vyhlášky č. 184/2013, a to až s účinnosťou od 01. 07. 2013, ktorá do ust. § 10 ods. 2 doplnila, že za tarifnú hodnotu sa považuje aj hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. V zmysle ustálenej súdnej praxe, ako aj rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky, sa však základ pre výpočet trov právneho zastúpenia určuje na základe rovnakých kritérií ako základ pre výpočet súdneho poplatku vyrubovaného vo veci. Takýto postup reflektuje požiadavku zachovania jednotného základu pre všetky druhy trov konania, ktorých výška sa odvíja od hodnoty sporu. Preto pri výpočte trov právneho zastúpenia treba v preskúmvanej veci vychádzať zo základu tarifnej odmeny podľa ust. § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., v režime ktorej vo všeobecnosti platí, že odmena advokáta za zastupovanie v konaní podľa ust. § 80 písm. c) O. s. p. sa určuje podľa ust. § 11 ods. 1 citovanej vyhlášky, pretože hodnotu takejto veci alebo práva nie je možné vyjadriť v peniazoch (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 M Cdo8/2009 zo dňa 29. júla 2010, prípadne rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo/11/2009 a 1 Cdo/222/2009). Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd zmeneným výrokom rozsudku súdu prvého stupňa zaviazal procesné neúspešnú odporkyňu 1/ zaplatiť navrhovateľom 1/ a 2/ náhradu trov právneho zastúpenia v zmysle ust. § 220 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. v celkovej výške 576,10 Eur vrátane DPH a náhradu iných trov konania titulom súdneho poplatku zaplateného formou kolkových známok v sume 99,50 Eur.»

S prihliadnutím na argumentáciu sťažovateľov, ktorou spochybňujú závery krajského súdu týkajúce sa rozhodovania o náhrade trov konania, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej

ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (m. m. II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, bol ale ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, a to napr. vtedy, keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011). Vo veci sťažovateľov podľa názoru ústavného súdu o takýto výnimočný prípad nejde.

Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

V súlade s § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

V súlade s § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť

hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Sťažovatelia v reakcii na argumentáciu krajského súdu obsiahnutú v napadnutom uznesení namietajú, že je „zásadný rozdiel medzi konštrukciou, stavbou a tarifami v zmysle zákona o súdnych poplatkoch a advokátskou tarifou“, a v tejto súvislosti spochybňujú premisu o nevyhnutnosti zaistiť jednotnosť v rozhodovacej praxi, ktorá sa prejavuje v jednote kritérií na určovanie výšky súdneho poplatku vyrubovaného za návrh a na určovanie výšky odmeny advokáta za vykonanie jedného úkonu právnej služby, z ktorej vychádza v napadnutom uznesení krajský súd.

Ústavný súd už judikoval, že pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013).

V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo predmetom konania pred okresným súdom rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v návrhu sťažovateľov patria do dedičstva po nebohej. Vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo určenie, že veci patria do dedičstva, nemožno pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určení, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, nezakladá priamo vlastnícke právo navrhovateľov (sťažovateľov). Rozhodnutie všeobecného súdu o tom, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je rozhodnutím o otázke vlastníckeho práva poručiteľa, a nie jeho právnych nástupcov. Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa v prípade úspešnosti žaloby o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, riešia až v následnom konaní o dedičstve. Rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, má tak na navrhovateľov iba nepriamy materiálny dosah.

Vo svojej podstate možno právne účinky takéhoto rozhodnutia v príslušnom konaní charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá by bola relevantná pre následný priebeh dedičského konania (m. m. IV. ÚS 574/2013).

Aj keby ústavný súd pripustil spochybniteľnosť premisy, z ktorej vychádzal krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania (uplatnenie jednotných kritérií pre určenie výšky súdneho poplatku vyrubovaného za návrh a pre určenie výšky odmeny advokáta za vykonanie jedného úkonu právnej služby), uvedené by nemalo vplyv na záver ústavného súdu o tom, že postup krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnuté uznesenie neboli spôsobilé vyvolať ako následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podstatnou skutočnosťou totiž je to, že krajský súd pri určovaní výšky tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo veci sťažovateľov správne aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (predmetom sporu nebolo určenie vlastníckeho práva navrhovateľov k nehnuteľnostiam), pričom táto aplikácia nepoprela účel a zmysel tohto ustanovenia. Aplikácia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky krajským súdom podľa názoru ústavného súdu nebráni realizácii ústavou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľov, a to aj s prihliadnutím na už stabilizovanú judikatúru ústavného súdu o základnom práve na súdnu ochranu, resp. práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé (m. m. IV. ÚS 163/05, II. ÚS 155/08).

Sťažovatelia namietajú tiež nepreskúmatelnosť napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorá mala spočívať v tom, že odvolací súd sa nevysporiadal so závermi obsiahnutými v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (II. ÚS 44/03, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie

súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

V náleze sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012 ústavný súd zdôraznil, že z gramatického, logického a systematického posúdenia ustanovení vyhlášky v znení účinnom do 30. júna 2013 možno vyvodiť záver, že pokiaľ je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom daného súdneho sporu peniazmi ocenené, potom sa táto čiastka (suma) považuje za základ pre tarifnú hodnotu, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k takejto veci, pretože citovaný právny predpis dôsledne rozlišuje situácie pre náhrady trov konania, kedy je predmet právneho sporu, o ktorom vlastníctve sa rozhoduje, peniazmi ocenený a kedy nie je.

Niet pochyb, že v napadnutom uznesení krajského súdu odpoveď na tento argument sťažovateľov chýba. Z ústavnoprávneho hľadiska však podľa názoru ústavného súdu niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia krajského súdu o nevyhnutnosti aplikovať na vec sťažovateľov pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Skutkové okolnosti, z ktorých ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 119/2012 vychádzal, boli totiž odlišné od skutkových okolností v prerokúvanej sťažnosti. Vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 119/2012 bolo predmetom konania pred všeobecnými súdmi určenie vlastníckeho práva k osobnému motorovému vozidlu, ktoré bolo ocenené peniazmi. V konaní o sťažnosti sťažovateľov bol predmetom konania pred všeobecnými súdmi spor o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a nie spor o určenie vlastníckeho práva sťažovateľov.

Za týchto okolností skutočnosť, že krajský súd sa námietkou sťažovateľov týkajúcou sa nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012 v napadnutom uznesení nevysporiadal, nezakladá dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľmi označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže právny záver vyslovený ústavným súdom

vo veci sp. zn. I. ÚS 119/2012 nemožno na vec sťažovateľov aplikovať. Z uvedeného dôvodu je ich námietka nevysporiadania sa krajského súdu so závermi obsiahnutými v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012 irelevantná.

Pretože napadnuté uznesenie nevykazuje znaky arbitrárnosti a jeho vydaniu predchádzal postup, v ktorom boli rešpektované princípy spravodlivého procesu, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný takýto postup a hodnotenia nahrádzať vo svojom rozhodnutí (podobne aj m. m. I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá ani dôvod zasahovať do právnych záverov krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 37 ods. 2 listiny napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Podľa § 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania.

Obsahom základného práva na právnu pomoc garantovaného listinou (ale aj ústavou v čl. 47 ods. 2) je predovšetkým právo každého subjektu mať možnosť dostať kvalifikovanú právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom, ako aj to, aby mu neboli vytvárané prekážky pre realizáciu tohto jeho práva zo strany štátneho orgánu či iného orgánu verejnej moci. Podľa názoru ústavného súdu súčasťou tohto práva nie je právo účastníka súdneho konania, aby mu bola priznaná náhrada trov konania, a to najmä nie v prípade, keď na to nie sú

splnené zákonné podmienky. Rovnako súčasťou tohto práva nie je ani právo na priznanie náhrady trov konania v takej výške, aká zodpovedá subjektívnym predstavám účastníka (II. ÚS 390/2011).

Sťažovatelia bližšie neodôvodnili porušenie označeného základného práva postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením. Z argumentácie obsiahnutej v sťažnosti možno vyvodit', že porušenie základného práva podľa čl. 37 ods. 2 listiny spájajú vo všeobecnosti so samotným nepriznaním primeranej náhrady, hoci boli úspešnými účastníkmi konania. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľmi označeným základným právom neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení. Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu v napadnutom konaní a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

V súlade s čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

V súvislosti s namietaným porušením práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd považuje

za podstatnú skutočnosť, že sťažovatelia namietajú ich porušenie v bezprostrednej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Za týchto okolností, v prípade ak ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemohlo dôjsť, nemožno reálne uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol aj túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľov odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2016